

**RADA
PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ
VYSÍLÁNÍ**

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Škrétova 44/6, 120 00 Praha 2

Tel.: + 420 274 813 830 / Fax: + 420 274 810 885 / e-mail: info@rrtv.cz
www.rrtv.cz

CET 21 spol.s r.o.

Kříženeckého náměstí 1078/5

15200 Praha 5

Česká republika

AK Kotrlík Bourgeault Andruško

JUDr. Petr Kotrlík

Palác Adria, Jungmannova 31

11000 Praha 1

Česká republika

Sp. zn./Ident.: 2012/710/DRD/CET

Č.j.: DRD/1341/2013

Zasedání Rady č. 6 - 2013 / poř.č.: 18

ROZHODNUTÍ

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) coby ústřední správní úřad v rámci své působnosti dané § 5 písm. f) zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, v platném znění (dále jen zákon č. 231/2001 Sb.) a § 67 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, vydala dne 19. března 2013 rozhodnutí: Rada ukládá provozovateli CET 21 spol. s r.o., IČ: 45800456, se sídlem Kříženeckého nám. 1078/5, 152 00 Praha 5, pokutu dle § 60 odst. 1 písm. b) zákona č. 231/2001 Sb. ve výši 200 000,- Kč pro porušení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., neboť odvysíláním pořadu Televizní noviny, resp. reportáže „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova, se dopustil porušení povinnosti zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti, konkrétně zohledněním pouze jednoho pohledu na danou problematiku, ignorováním případných argumentů protistrany, která nedostala v reportáži odpovídající prostor, a nezasazením do kontextu běžné praxe v zahraničí (jakožto u jiných náboženství) či ustálených pravidel oblékání na kulturně-společenských akcích, čímž došlo k manipulaci s divákem směřující k vytvoření názoru, že pravidla odívání do kostela jsou jednoznačně nesmyslně omezující až extremistická (zejména pak vyjádřením odborníka na extremismus).

Pokuta je splatná ve lhůtě 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí na účet č. 3754-19223001/0710, vedený u České národní banky, variabilní symbol 2012710.

Účastníkovi řízení se ukládá povinnost nahradit náklady řízení paušální částkou 1.000,- Kč podle § 79 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 50/2005 Sb. na účet č. 3711-19223001/0710 vedený u České národní banky, variabilní symbol 2012710. Náhrada nákladů řízení je splatná do pěti pracovních dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Provozovatel vysílání, CET 21 spol. s r. o., je provozovatelem televizního vysílání programu Nova na základě licence č. 001/93 udělené rozhodnutím Rady č. j. R – 060/93 (televizní vysílání prostřednictvím pozemních vysílačů) a na základě licence spis. zn. 2008/1354/zem/CET udělené rozhodnutím Rady č. j. zem/7962/2008 (televizní vysílání prostřednictvím družice).

Rada na svém 16. zasedání dne 4. září 2012 rozhodla v rámci bodu č. 49 (Souhrn podání OT) zahájit s provozovatelem CET 21 spol. s r.o. správní řízení pro možné porušení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., kterého se mohl dopustit odvysíláním pořadu Televizní noviny, resp. reportáže „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova.

I.

a) Zahájení správního řízení:

Předmětná reportáž je ze studia uvedena moderátorem v tom smyslu, že v období letního horka, si představitelé některých církví stěžují na to, že lidé chodí do kostelů málo oblečení. Podle moderátora kvůli tomuto dokonce vznikla příručka „Oblékání do svatostánků“. V samotné reportáži pak reportérka v šatech na ramínkách začíná větou: „*Dnes je opět úmorné horko, ovšem v oblečení, které jsem si proto dnes zvolila, bych podle této vydané brožury (ukáže dotyčný tisk na kameru) rozhodně do kostela vstupovat neměla.*“ Následuje výčet některých bodů příručky, které pronáší mužský hlas a který je podložen záběry na osoby ve jmenovaných typech oděvů a anketou s respondenty, kteří se proti těmto pravidlům vymezují negativně, nebo tato pravidla porušují. Reportérka následně sděluje, že dle příručky by mohly mít obnažené části těl pro kněží vážné následky, což je opět doloženo ukázkou z dané příručky přečtenou mužským hlasem. Vizuální složka přitom přináší záběry ženských nohou v krátkých sukních či šortkách. Za toto je zařazený nestandardně natočený (nelze vyloučit formu skryté kamery) úryvek rozhovoru reportérky s členem kněžského bratrstva sv. Pia X., kde se reportérka ptá „*A může to mít něco společného s pohodlím? Protože mě by třeba bylo v tom vašem oblečení strašný horko.*“ a kněz pouze odpovídá „*To může taky, to může být taky.*“ Bezprostředně navazuje vyjádření odborníka na extremismus v tom smyslu, že bratrstvo sv. Pia X. patří mezi nejdogmatictější proud v současném katolicismu, takže jej nepřekvapují názory, které by člověk očekával od církve v dobách spíše 19. století a dříve. To je jakoby podpořeno následnou ukázkou radikálního kázání Tomáše Stritzka, autora dané příručky, kterou doprovází jeho fotografie a záběry na křesťanské památky a symboly. Reportáž končí konstatováním, že problémy s oblečením farníků pravděpodobně skončí již následující den se změnou počasí (ve vizuální složce je nejprve prezentován hovořící kněz a následně záběry spoje oblečených lidí).

Reportáž se tedy snaží divákovi předložit předpojatý a jednoznačně jednostranný pohled na věc. Používá k tomu ironický a zesměšňující tón a prezentaci názorů, které příručku hodnotí jako něco nepatřičného. Reportáž se sice snaží působit, jakože se zabývá tématem nevhodného oblečení pro návštěvu církevních objektů, nicméně ve svém vyznění pouze zesměšňuje jakože nesmyslná pravidla z příručky od osob, které jsou označeny za staromódní a dogmatické, až extremistické (tento pocit je v divákovi podpořen tím, že se k charakteru daného bratrstva musel vyjadřovat odborník na extremismus, tedy že nestačil odborník na religionistiku, apod.). Zcela ignorován je pak fakt, že slušné a vhodné oblečení, které zakrývá určité části těla, je ve světě při návštěvě náboženských objektů zcela běžným požadavkem a běžnou praxí, která se navíc netýká pouze katolické církve, ale také dalších církví a náboženských společností. Logické by bylo také zmínit argument, že tzv. vhodný dresscode je samozřejmou součástí i určitých nenáboženských akcí (kulturní či společenské akce). Vedle tohoto jednostranného uchopení daného tématu, kterým je divákovi předkládán názor, že pravidla stanovená církevními představiteli jsou zcela nesmyslná, obzvláště v moderní době a v období letních veder, trpí reportáž rovněž nevyvážeností, neboť neposkytuje prostor pro vyjádření druhé strany. Vystřížená věta z rozhovoru s představitelem bratrstva sv. Pia X., ve které navíc tento představitel odpovídá pouze na otázku, zda volnější oblečení nemůže být pro lidi pohodlnější, nemůže být považována za dostatečný prostor k vyjádření se. V reportáži chybí jakékoliv vyjádření církevních představitelů, kde by se vyjádřili ke vzniku dané příručky, k samotnému důvodu nutnosti navštěvovat církevní objekty ve vhodném oděvu nebo k tomu, že bylo bratrstvo sv. Pia X. označeno za přehnaně dogmatické, staromódní a nepřímou také za extremistické.

Rada se z těchto důvodů rozhodla zahájit správní řízení, neboť měla za to, že odvysíláním předmětného pořadu Televizní noviny, resp. reportáže s názvem „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova, mohl účastník řízení porušit povinnost provozovatele vysílání stanovenou v § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., tedy zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.

Ve smyslu ustanovení § 46 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen správní řád), bylo doručením oznámení o zahájení správního řízení (dále jen oznámení) dne 28. září 2012 správní řízení zahájeno.

Účastník řízení byl písemně poučen o svých právech v průběhu správního řízení a vyzván k vyjádření ve věci.

b) Vyjádření účastníka řízení:

Účastník řízení se k zahájenému správnímu řízení vyjádřil dopisem ze dne 28. listopadu 2012, který byl Radě doručen prostřednictvím telefaxu pod č.j. 10470/2012 dne 29. listopadu 2012 a písemně potvrzen (doplněn i o písemný přepis předmětného pořadu a o DVD se záznamem předmětného pořadu) pod č.j. 10503/2012 dne 30. listopadu 2012.

Provozovatel v rámci svého vyjádření uvedl následující:

- Účastník řízení nebyl podle svého názoru v době odvysílání předmětné reportáže upozorněn na porušení zákona v souladu s ustanovením § 59 zákona č. 231/2001 Sb., neboť příklady předchozích upozornění, které Rada uvedla v oznámení o zahájení správního řízení, pojednávají o porušení předmětného ustanovení odvysíláním reportáží, které byly o zcela jiném skutkovém základě, než jaký obsahuje reportáž projednávaná v této věci.

Účastník řízení při tomto argumentu vychází z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. dubna 2012, č.j. 6 As 26/2010 – 101, přičemž dovozuje, že *základní podmínkou pro aplikaci předchozího upozornění je přítom existence typově obdobného či shodného skutkového stavu.*

Účastník řízení k tomu také uvedl, že ani jedno z Radou vzpomenutých předchozích upozornění na porušení zákona nepojednává o nezasazení tématu reportáže do kontextu běžné praxe v zahraničí.

Podle účastníka řízení tak v této věci dochází k absenci typově obdobného či shodného skutkového jednání.

- Účastník řízení v rámci svého vyjádření přiznal, že k odvysílání předmětné reportáže skutečně došlo, přičemž jejím účelem bylo *informovat diváky o existenci příručky bratrstva, která potenciální návštěvníky církevních objektů nabádá k určitému (konzervativnímu) způsobu oblékání pro účely takových návštěv, neboť v rámci nezvykle teplého počasí může docházet k rozvolnění způsobu oblékání.* Účastník řízení se domnívá, že je nezbytné posuzovat celé vyznění reportáže.

Účastník řízení nesouhlasí s tím, že by předmětná reportáž předkládala divákovi předpojatý a jednostranný pohled na věc. Reportáž dle něho pouze informovala o existenci dané příručky a o jejím obsahu, což bylo podloženo citacemi z příručky.

- Účastník řízení namítá, že záměrem zpracování reportáže nebylo jakékoliv zesměšňování pravidel z dané příručky, ale poukázat (atraktivním způsobem) obecně na problematiku způsobu oblékání doporučeného bratrstvem v církevních objektech.

Účastník řízení podotýká, že lidé vyjadřující se na kameru nehodnotili příručku, dané bratrstvo, ani církev jako takovou, ale pouze některá konkrétní pravidla z příručky, a to zejména s ohledem na panující počasí a na jejich vlastní postoj k církevním institucím. Účastník řízení zároveň namítnul, že mu nelze klást za vinu, že respondenti jeho ankety odpovídali v nadsázce a za užití sarkasmu, neboť jde o prezentaci názorů respondentů, kteří jsou příkladem reprezentativního vzorku veřejnosti. Podle účastníka řízení *nej nelze trestat za to, že informuje o postoji veřejnosti či jednotlivých osob k určité problematice, byť takové postoje mohou být potenciálně způsobilé provokovat či vyvolat negativní odezvu. V takovém případě by se jednalo o excesivní zásah do zpravodajské licence a do základního práva na svobodu slova a projevu.*

Účastník řízení dále uvedl, že zařazení vyjádření odborníka bylo využito právě z důvodu zajištění objektivitu a vyváženosti a pro objasnění pozadí a důvodů vydání příručky. Dle účastníka řízení

se jednalo o znalce kontextu a působení prostředí bratrstva, jehož vyjádření bylo spolu s citacemi z příručky zcela příléhavé a který nebyl nikterak prezentován (zmiňován) jako odborník na extremismus (*...vliv jeho sdělení na diváka nebyl a nemohl být tak intenzivní, aby z příručky učinil „jakože nesmyslná pravidla ... od osob, které jsou označeny za staromódní a dogmatické, až extremistické“, jak dovozuje rada*).

- Skutečnost, že k tématu reportáže nebylo připojeno informování o tom, že pravidla oblékání platí (i v zahraničí) také při jiných událostech, tedy informace o tzv. dresscode, omlouvá účastník řízení tím, že tato skutečnost je všeobecně známá a informovat o ní by bylo nadbytečným prvkem. Informovat diváka o tom, že po celém světě napříč různými náboženstvími platí různá pravidla odívání, by bylo dle účastníka řízení značně širokým tématem, které nebylo možné v dané reportáži obsáhnout.

Účastník řízení doplnil, že se reportáž nezabývala problematikou odívání obecně, ale pouze ve vztahu ke konkrétní příručce. Dle jeho názoru jsou tedy požadavky Rady zařadit výše popsané informace nepřiměřené a neoprávněné, neboť jdou nad rámec a zcela mimo téma reportáže. Dle názoru účastníka řízení se jedná o spekulace Rady, co ještě v reportáži mohlo být. *Ingerence rady do obsahu reportáže v této podobě je však dle účastníka v rozporu s ústavně zaručenou svobodou projevu tak, jak ji vymezuje čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Rada si v tomto případě přisuzuje pravomoc, kterou jí zákon nepřiznává.*

K tomu účastník řízení připomněl, že je soukromoprávním provozovatelem vysílání, u něhož lze očekávat a tolerovat *prostředky, které užívá za účelem zvýšení atraktivity a sledovanosti vysílaného zpravodajství, neboť sledovanost je klíčovou hodnotou rozhodující o existenci či neexistenci soukromoprávního provozovatele... Soukromoprávní zpravodajství má mít dle účastníka oproti zpravodajství veřejnoprávnímu širší možnosti zařazovat do vysílání zprávy atraktivní či zprávy obsahující názorová stanoviska.*

- Účastník řízení nesouhlasí s názorem Rady, že v reportáži není poskytnut dostatečný prostor pro vyjádření názoru druhé názorové strany. Účastník řízení připomíná, že v reportáži zaznělo vyjádření se představitele bratrstva, které bylo natočeno standardně a nikoliv na skrytou kameru.

Účastník řízení zároveň doplňuje, že ke vzniku příručky informace zazněly, když bylo uvedeno, že ta vznikla zejména s ohledem na letní období, aby připomněla, že ani vysoké teploty neomlouvají případné neadekvátní oblečení. Stejně tak podle účastníka řízení došlo k poskytnutí informací, proč je nutné do církevních objektů chodit v předepsaném oděvu, když bylo citováno z příručky, že nedodržení daných zásad by mohlo způsobit nejen pohoršení, ale i nevolnost celebranta.

Ze všech shora uvedených důvodů účastník navrhnul správní řízení zastavit, přičemž navrhnul důkaz záznamem pořadu a písemným přepisem reportáže.

Účastník řízení byl dopisem Rady označeným jako DRD/771/2013, který mu byl doručen dne 15. února 2013, informován o možnosti doplnit své vyjádření ve věci a vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí.

Provozovatel vysílání své vyjádření doplnil dopisem ze dne 7. března 2013, který byl Radě doručen prostřednictvím telefaxu pod č.j. 2659/2013 dne 7. března 2013 a písemně potvrzen doručením dne 8. března 2013.

Provozovatel vysílání v tomto doplnění odkázal na materiál, který Rada projednala na svém 16. zasedání dne 4. září 2012 a ve kterém analyzovala novou podobu Televizních novin vysílaných na programu Nova. Provozovatel vysílání poukázal, že v tomto materiálu bylo uvedeno, že Televizní noviny již nejsou klasickým zpravodajským pořadem, neboť obsahují také prvky, které zpravodajstvím nejsou. Z tohoto provozovatel vysílání dovodil, že Televizní noviny z pohledu ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. posuzovat nelze.

Provozovatel vysílání vyjádřil názor, podle něhož se výtky Rady vůči reportáži Příručka poradí, co do kostela týkají pouze dramaturgie pořadu, nikoliv porušení zásad objektivitu a vyváženosti. Provozovatel

vysílání uvedl, že jeho zpravodajství vybírá témata a zpracovává je, aby skloubilo emoce a pobavilo (tzv. infotainment).

Provozovatel vysílání se domnívá, že nejedná-li se o klasické zpravodajství, ale naopak o pořad kombinující zpravodajství, publicistiku, komentáře, zábavu, apod., lze jen s obtížemi aplikovat ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb.

II.

Rada má za prokázané, že došlo k odvysílání pořadu Televizní noviny, resp. reportáže „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova.

S námitkami a návrhy účastníka se Rada vypořádala následovně:

- K námitkám týkajícím se absence předchozího typově obdobného upozornění na porušení zákona je nutné uvést, že není nikterak vyžadováno, aby například v případě dvou reportáží bylo upozornění na porušení zákona zasláno provozovateli vysílání pro reportáž pojednávající o určitém skutkovém základě a pokuta následně uložena pro odvysílání reportáže druhé, která pojednává o podobném skutkovém základu.

Pokud účastník řízení takovouto námitku uplatňuje, pak buď ne zcela pochopil problematiku institutu upozornění na porušení zákona a výklad správních soudů s ní spojený, nebo pro účely této věci toto záměrně překrucuje.

Usnesení rozšířeného senátu č.j. 6 As 26/2010-101, na které účastník řízení ve svém vyjádření odkazuje výslovně uvádí, že *Rada první „prosté“ porušení zákona o vysílání určité povahy nesankcionuje, nýbrž na ně provozovatele upozorní a vyzve jej k nápravě (podle povahy věci mu pak případně podle § 59 odst. 2 zákona o vysílání stanoví lhůtu k nápravě, zejména v případech trvajících protiprávních stavů, jejichž faktické odstranění vyžaduje určitý čas). Teprve opakuje-li se závadné jednání (tj. dopustí-li se provozovatel jednání vykazujícího v podstatných rysech obdobné znaky jako to, na jehož závadnost byl upozorněn), je na místě přistoupit k uložení sankce.*

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu zde tedy hovoří o obdobném jednání nikoliv ve smyslu toho, že by dvě reportáže měly pojednávat o obdobném jednání, ale ve smyslu, že provozovatel vysílání přikročí k obdobnému jednání, kterého se již dříve dopustil a pro které byl upozorněn na porušení zákona.

Shrnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu (bod III. 4. předmětného usnesení) toto pouze potvrzuje, když uvádí, že *předchozí upozornění podle § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů o vysílání je s výjimkou případů podle § 59 odst. 4 tohoto zákona nutnou podmínkou postihu za další obdobné jednání. Teprve dostane-li se provozovateli takového upozornění, lze jej za opakované jednání vykazující v podstatných rysech znaky jako to, na jehož protiprávnost byl upozorněn, postihnout.*

Je jasné, že například upozornění za porušení zásady objektivit manipulací s fakty nelze brát jako podklad pro uložení pokuty za porušení zásady vyváženosti způsobené neposkytnutím prostoru pro opozitní stanovisko, apod.

Tento výklad ostatně vyplývá i z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. dubna 2010, č.j. 7 Ca 222/2009 – 40, z něhož účastník řízení ve svém vyjádření rovněž cituje a ve kterém je jasně uvedeno, že soud hovoří o podobnosti jednání provozovatele vysílání a o naplnění skutkové podstaty podle zákona o vysílání.

V tomto případě tedy Rada informovala účastníka řízení, že již dříve byl upozorněn na porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. jednostranným zpracováním zpravodajské reportáže a neposkytnutím dostatečného prostoru pro vyjádření se zainteresovaných osob

v takové reportáži. Mezi jednáním provozovatele vysílání, pro které byl dříve Radou upozorněn, a mezi jednáním, pro které s ním bylo zahájeno toto správní řízení, je tak typová obdobnost naplněna.

K tomuto je navíc nutné uvést, že podle již jmenovaného usnesení Rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č.j. 6 As 26/2010 – 101 *je po provozovateli (...) spravedlivé požadovat, aby upozornění, jichž se mu dostalo, schraňoval a řídil se jimi po celou dobu platnosti licence či registrace, neboť jako profesionál v oboru televizního či rozhlasového vysílání jistě může nastavit vnitřní mechanismy svého fungování tak, aby ti jeho zaměstnanci nebo jiní spolupracovníci, jejichž jednáním může dojít k porušení provozovatelových povinností podle zákona o vysílání, byli o předchozích upozorněních regulátora patřičně informováni a o jejich obsahu a důsledcích proškoleni.*

A pokud účastník řízení uvedl, že ani jedno z Radou vzpomenutých předchozích upozornění na porušení zákona nepojednává o nezasazení tématu reportáže do kontextu běžné praxe v zahraničí, je nutné poznamenat, že ve výroku oznámení o zahájení správního řízení jsou pouze shrnuty (avšak s dostatečnou srozumitelností) hlavní prvky vytýkané reportáži, která je v rozporu s ustanovením § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. Ze zahájení jako takového (i s jeho odůvodněním) je potom zcela jednoznačně identifikovatelné, že problematika absence zasazení tématu do zvyklostí jinde ve světě a při jiných příležitostech je spojeno s jednostranným vyzněním reportáže, kterou je divákovi předložen názor, že pravidla stanovená církevními představiteli jsou zcela nesmyslná, obzvláště v moderní době a v období veder.

Navíc je nutné upozornit na skutečnost, že v oznámení o zahájení správního řízení uvedená předchozí upozornění obsahují také informace o tom, že je Radou vytýkáno neosvětlení problematiky v celé šíři (tzn. nezasazení tématu do kontextu) a neuvedení argumentů ve prospěch i druhého názorového proudu (viz např. upozornění na porušení zákona RUD/2419/2011, ident.: 2011/699/RUD/CET). A k tomuto došlo i nyní v tomto případě, jen to bylo opsáno jinými slovy.

Jak je ze zahájení jednoznačně patrné, reportáž trpí jednostranným zpracováním a nevyváženým přístupem, respektive tím, že je s divákem manipulováno ve prospěch jednoho názoru na danou problematiku. A to jsou prvky, pro něž byl provozovatel již dříve upozorněn, jak dokazují přiložená upozornění, a mohl se jim tedy při zpracování této konkrétní reportáže vyvarovat.

K předchozím upozorněním dále pak také viz níže.

- Námitka provozovatele vysílání, že účelem reportáže bylo informovat o dané příručce a o jejím obsahu, což bylo splněno, není v tomto případě relevantní, neboť správní řízení nebylo zahájeno pro účel, který byl provozovatelem vysílání zamýšlen, ale pro zpracování takového tématu.

Jestliže je téma zpravodajské reportáže zpracováno jednostranně a ignoruje (nezmínuje se o) prvky hovořící ve prospěch opačného názoru či stanoviska (právě např. nepoukázání na to, že některé události, ať již náboženské, či kulturní, vyžadují určitý typ vhodného oděvu, což dokazuje, že zde není dán důvod pro zesměšňování tohoto) a nenabízí prostor pro vyjádření se zainteresovaných osob, není v souladu se zásadami objektivit a vyváženosti, ať již byl původní záměr tvůrců jakýkoliv.

Rada stejně jako účastník řízení vyzdvihuje, že je nutné posuzovat reportáž jako celek, její celkové vyznění. A právě při takovémto způsobu posouzení předmětné reportáže ji nelze hodnotit jako pouze informující o existenci příručky. Předmětná reportáž vyzněla (byla ve finální podobě zpracována) v tom duchu, že pravidla pro odívání se pro návštěvy náboženských objektů jsou nastavena nesmyslně a že se jedná o přehnané, staromódní a extremistické požadavky.

- Jestliže účastník řízení namítá, že záměrem bylo poukázat atraktivním způsobem na problematiku způsobu oblékání doporučeného bratrstvem v církevních objektech, pak je tato námitka stejná, jako výše. Ať již chtěli tvůrci původně informovat o čemkoliv, reportáž zpracovali tak, že její vyznění znamenalo zesměšňování pravidel z dané příručky a kritiku této publikace,

kteřá není sama o sobě zakázána (kritika a poukázání na nedostatky může v reportážích zaznít), ale musí být podložena kompletními fakty, tedy i takovými, které případně kritiku zmírňují či zpochybňují. K tomuto v tomto případě nedošlo. Téma bylo uchopeno jednostranně a nepřineslo divákovi veškeré informace, nýbrž pouze ty, které jednostrannému vyznění napomohly.

Vyjádření respondentů na kameru (jejich obsah) jistě nelze klást provozovateli vysílání za vinu. Lze mu však vytýkat, že dal značný prostor těm, které se k pravidlům pro oblékání pro návštěvu náboženských objektů stavěly negativně, a nezařadil rovněž pozitivní komentáře či případně (protože lze uznat, že nemusel nalézt respondenta, který by nereagoval kriticky) vyjádření církevních představitelů, kteří by mohli poskytnout podrobnější informace k dané problematice či vlastní názor na daná pravidla (zastat se takovýchto pravidel a uvést, proč jsou takto nastavena).

Účastník řízení tedy není trestán pro názory osob, kterých se ptal, ale pro to, že vybral pouze ty osoby, které se názorově hodily pro jednostranné zpracování daného tématu, pro jednostranný pohled na danou příručku. Respektive pro to, že v reportáži poskytl prostor hlasům pouze negativním.

A namítá-li provozovatel, že daný odborník hovořil zcela přiléhavě a nebyl prezentován jako odborník na extremismus, pak je nutné poukázat na záznam předmětného pořadu, kde lišta identifikující odborníka obsahovala jeho jméno a titul „*odborník na extremismus*“. Takovýto prvek divákovi předkládá, že na dané bratrstvo, které vydalo onu příručku, se musí vyjadřovat odborník na extremismus (tedy na krajně radikální, výstřední postoje), který navíc hovoří o dogmatické povaze daného bratrstva a o tom, že jej (jako odborníka na extremismus) nikterak nepřekvapují názory tohoto bratrstva, které by člověk dnes již neočekával, neb se hodí spíše do minulosti (nikoliv tedy do moderního světa). Tím je opět napomoženo jednostrannému vyznění reportáže, neboť divák se dozvídá, že pravidla v příručce obsažená jsou radikální, výstřední a nesmyslná a že jejich tvůrci jsou staromódní, dogmatictí a ve své podstatě extremističtí.

- Jak již bylo uvedeno výše, kritika ve zpravodajských reportážích povolena jest, nelze ji zakazovat. Pravidlem ovšem zůstává, že je vyřčena až na základě zjištění všech rozhodných okolností a že tedy nevyplývá z jednostranného přístupu. Ke zpravodajství je nutné přistupovat neutrálně a nezaujatě a předkládat divákovi veškeré pohledy na danou věc (pohledy a názory všech zaujatých, zúčastněných stran). Proto v tomto případě nelze hodnotit jako v souladu se zásadami objektivit a vyváženosti takové zpracování reportáže, které pouze poukazuje na nesmyslnost požadavku konkrétního stylu oblékání pro návštěvu náboženských objektů, aniž by divákům nabízelo možnost seznámit se s tím, proč tomu tak skutečně je a že se nejedná o nic zvláštního.

Proto Rada ve svém zahájení poukázala na to, že v reportáži měly zaznít informace, že se požadavky dané příručky nevymykají zkušenostem z jiných akcí či zemí v zahraničí. Některé akce zkrátka mají požadavky na oděv účastníků bez ohledu na počasí či na názor široké veřejnosti. To není důvodem, proč toto zesměšňovat, odsuzovat či kritizovat či označovat za extremistické, dogmatické a nemoderní.

To, že povinnost dresscode je obecně známou informací, je pravda, nicméně to neodůvodňuje to, aby „dresscode“ pro účast v náboženských objektech byla zesměšňována a kritizována pro nemodernost a nesmyslnost v teplém počasí, zatímco u otázky dresscode pro kulturní akce toto řešeno není.

Po účastníkovi řízení nikdo nežádal, aby se zabýval jednotlivými zeměmi a jednotlivými náboženstvími a jejich jednotlivými pravidly. Po účastníkovi řízení pouze zákon vyžaduje, aby ke zpracování témat pro zpravodajské reportáže přistupoval objektivně a vyváženě. A to v tomto případě znamenalo, že nebude pouze kritizovat, ale že také v rámci své profesionalit divákovi prostředkuje opačný pohled na věc, ve kterém bude objasněno, že daná příručka a v ní obsažené požadavky nejsou nesmyslné a neobvyklé, ale že se naopak jedná o zcela běžnou záležitost. Reportáž tak mohla vyznít v duchu např.: „V horkém počasí se to může zdát přehnané (podpořit tento názorový proud prezentací informací a zástupců na obhajobu), ale je to srovnatelné s požadavky i jinde (kulturní akce, náboženské akce v zahraničí napříč rozličnými náboženstvími; opět prostor pro informace a zastánce pro tento názorový proud).“

Tato reportáž však byla pojata tak, že vyzněla pouze ve smyslu: „Církev (určitá skupina v rámci ní) si vymyslela v tomto horkém počasí nesmyslná, staromódní, hloupá a nepochopitelná pravidla.“, respektive ve smyslu: „Co si to v té zpátečnické církvi zase vymysleli?“

Rada tím tedy nechtěla přikazovat účastníku řízení, co by měl do reportáže zařadit, jak se účastník ve svém vyjádření pokusil překročit. Rada se nesnaží vytvářet reportáže za provozovatele vysílání. Rada pouze poukázala na to, že reportáž neobsahovala prvky, které by jednostranné pojetí reportáže odstranily, respektive prvky, které by zajistily objektivní a vyvážené zpracování reportáže.

Jestliže účastník řízení namítá, že se nezabýval problematikou odívání obecně, ale pouze ve vztahu ke konkrétní příručce, pak je nutné připomenout, že právě ve vztahu k příručce měla být uvedena nejen kritika, nejen negativní názory, ale také názory, které jsou (jak ostatně účastník řízení sám přiznal) známé, tedy pro tvůrce reportáže běžně dostupné a zjištělné, a ve světle kterých není příručka neobvyklá, dogmatická, zpátečnická, apod., ale naopak zcela normální a akceptovatelná.

Pro úplnost se sluší dodat, že je-li něco obecně známé, neznamená to, že to do zpravodajství nepatří a že to nemá být užito jako (proti)argument pro to či ono tvrzení.

Zásadně je nutné odmítnout, že by zpravodajství mělo být jinak posuzováno u provozovatele vysílání veřejnoprávního a jinak u provozovatele soukromoprávního. Zpravodajství musí být posuzováno podle svého úkolu, nikoliv podle toho, kdo se k jeho tvorbě uchýlil. Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ve věci č.j. 3 As 6/2010 – 71 k tomuto uvedl, že *úkolem zpravodajství je „pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události“, přičemž by tato neměla obsahovat jakékoli emotivní výrazy, vulgarismy, slangová či argotická vyjádření (...) Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat.* Pokud se účastník řízení dovolává toho, že jako soukromoprávní provozovatel by měl mít možnost vysílat zpravodajství, které je atraktivní a obsahující názorová stanoviska, pak je nutné připomenout, že za tímto účelem je umožněno vysílat pořady či příspěvky čistě publicistické, a to provozovatelům soukromoprávním i veřejnoprávním, což tedy také dokazuje, že rozhodujícím faktorem není povaha provozovatele. Pořady publicistické jsou těmi, které slouží k předkládání názorů a komentářů, jak ostatně vyplývá z již citovaného rozsudku č.j. 3 As 6/2010 – 71: *účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti. (...) teprve cílem publicistiky [je] veřejné mínění ovlivňovat (nikoli však manipulovat).* V tomtéž rozsudku se ostatně hovoří i o modelu, který by si u zpravodajství soukromoprávního provozovatele účastník řízení dle svého vyjádření představoval, kdy soud k tomuto uvedl, že *zájem na rozlišování obou žurnalistických odvětví je v pravém slova smyslu „veřejný“, neboť pouze kvalitním zpravodajstvím informovaná veřejnost je s to činit si na mediálně zprostředkované události názor, případně se k určitému publicistickou prezentovanému názoru „kvalifikovaně“ přiklonit. Nerozlišuje-li provozovatel vysílání mezi zpravodajstvím a publicistikou a předkládá-li divákovi (posluchači) pouze jakési hybridní „komentované zprávy“ na straně jedné a skutečné komentáře na straně druhé, výrazně tím posiluje manipulativní potenciál svého vysílání a naopak omezuje prostor pro žádoucí kvalifikované utváření názorů, na jejichž konstruktivním střetávání je demokratická společnost vybudována (viz. Vladimír Čermák: Otázka demokracie; Academia; Praha; 1992; s. 26). Ona „komentovaná zpráva“ je o to nebezpečnější, o co nepozorovaněji, subtilněji působí, neboť divák (posluchač) s názorem obsaženým v takovém sdělení vědomě nepočítá a často jej přijímá automaticky za svůj spolu s informací (je-li ve sdělení jaká).* Z uvedených názorů Nejvyššího správního soudu je tedy patrné, že nelze přistoupit na myšlenku, že by účastník řízení, či jiný soukromoprávní provozovatel, vysílal názorové zpravodajství.

- Otázka, zda bylo vyjádření zástupce bratrstva natočeno standardním způsobem, nebo na skrytou kameru (mikrofony reportérky skutečně zabírány jsou, ale i tak kamerový záběr působí spíše, jako by byla kamera držena v úrovni pasu a vydávána tedy za nesnímající), není pro posouzení otázky, nakolik byl poskytnut prostor pro vyjádření druhé názorové strany, relevantní. Stěžejní je, že představitel bratrstva, respektive zástupce církve, dostal v reportáži pouze několikavteřinový

prostor k vyjádření se, a to ke všemu na otázku pohodlí, kde jej reportérka přesvědčuj, že jí by mohlo být v jeho oděvu nepohodlně. K podstatě příručky (tvrdí-li tedy účastník řízení, že reportáž měla informovat o existenci a obsahu příručky) se vyjádřit nemohl, to ostatně tvůrci reportáže neumožnili žádnému zástupci klonícímu se k názoru potřeby vhodného oděvu při návštěvě církevních objektů.

Prostor pro vyjádření se druhé názorové strany přitom nemůže být nahrazen tím, že v reportáži bude jejími tvůrci stručně (a v duchu celé reportáže s určitými prvky parodizace) uvedeno, že příručka vznikla kvůli horkému počasí, aby připomněla nutnost vhodně se oblékat, nebo že je z příručky citováno, že do církevních objektů je nutné chodit v předepsaném oděvu, protože nedodržení daných zásad by mohlo způsobit nejen pohoršení, ale i nevolnost celebranta. Je-li reportáž vybudována na jednostranném předpokladu a vyznění, že v příručce uvedená pravidla jsou v horkém počasí nesmyslná, dogmatická a staromódní, a je-li poskytnut prostor pro názory na podporu tohoto v čele s odborníkem na extremismus, který daná pravidla staví tedy do role něčeho vymykajícího se a radikálního, pak je pro zachování objektivity a vyváženosti nezbytné, aby se k tomuto mohly vyjádřit přímo i zástupci druhé strany a objasnit, proč oni tohoto názoru nejsou. Tvůrci reportáže jim však maximálně umožnili vyslechnout si, co je reportérce nepohodlné, respektive pouze toto v reportáži prezentovali.

- K námitkám, které uvedl účastník řízení v doplnění svého vyjádření lze uvést toliko, že je pravdou, že se Rada na svém 16. zasedání dne 4. září 2012 zabývala novou podobou Televizních novin, přičemž dospěla k závěru, že ty obsahují různé prvky a nejen zprávy zpravodajského charakteru. Rada se skutečně seznámila se závěry, podle nichž je hodnocení Televizních novin podle ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. *do značné míry absurdní*, nicméně je nutné zdůraznit, že zpráva hovoří o absurdnosti do značné míry a samotné posuzování podle tohoto ustanovení u Televizních novin nikterak absolutně nevylučuje. Daná analýza se týkala toho, zda provozovatel může takovouto podobu svému pořadu vtisknout, přičemž bylo konstatováno, že ano. Daná analýza nehovořila o tom, že by si provozovatel na základě tohoto mohl už odvíjet cokoli, co by chtěl, aniž by to nebylo srovnáváno se zněním zákonů. Nová podoba Televizních novin zakládá pouze to, že Rada, respektive i její Úřad, mají poněkud ztíženou úlohu, pokud soulad předmětného pořadu se zákonem posuzují. V daném pořadu se vyskytují různé příspěvky, přičemž ty musejí být posuzovány podle jejich charakteru a podle toho, jak nakonec na diváka působí.

V tomto konkrétním případě Rada dopodrobna rozebrala reportáž, která byla zpravodajským příspěvkem, ale její zpracování bylo v rozporu se zásadami objektivního a vyváženého zpravodajství. Divák obdržel informace pouze jednostranně zaměřené, které mu předložily jediný pohled na věc a neumožnily mu tak vytvořit si názor vlastní (to bylo podpořeno navíc neposkytnutím možnosti uvést argumenty druhé strany). Není pravdou, že by se hodnocení Rady týkalo pouze dramaturgie pořadu a nikoliv porušení zásad objektivity a vyváženosti. Naopak, již ze samotného zahájení správního řízení je patrné, že předmětná reportáž byla podrobně rozebrána a bylo jednoznačně určeno, co Rada spatřuje jako nedostatky vůči zásadě objektivity a vyváženosti, tedy co je považováno za porušení předmětného ustanovení.

Reportáži není nikterak vytýkáno, že by obsahovala téma, které vyvolává emoce. Provozovateli vysílání nikdy nebylo vytknuto, že by jeho Televizní noviny měly novou podobu, jakou mají, nikdy nebylo Radou kritizováno přikročení k infotainmentu (to ostatně dokazuje sama analýza nové podoby Televizních novin, kterou provozovatel vysílání připomenul a která jednoznačně říká, že provozovateli tuto možnost upírat nelze). Provozovatel vysílání může klidně zařazovat příspěvky týkající se témat vyvolávajících emoce či pobavení, může je tak i zpracovat, ale pokud se bude jednat o zpravodajské příspěvky (týkající se navíc významných společenských témat, jako je v tomto případě reportáž o pravidlech uvnitř náboženského společenství), musí vždy uvést veškeré relevantní informace, které napomohou tomu, aby emoce vyvolané danou reportáží u diváků byly reálné a přirozené, nikoliv divákovy podsunuté a vnucené. S divákem nemůže být manipulováno, nemohou v něm být vyvolávány pocity, které si provozovatelé vysílání přejí. O tom infotainment není. Naopak, jak i sám provozovatel ve svém doplnění vyjádření uvedl, stále je to druh zpravodajství. Jen se dotýká témat, která mohou vyvolat emoce (negativní či pozitivní), nejen stroze politických informací, apod. Tyto emoce však musejí vycházet z divákovy podstaty,

a to tak, že jsou mu předložena veškerá fakta, která jím nemanipulují pouze jedním směrem, a on si na základě toho k tomuto své emoce vytvoří. Nutno však zdůraznit, že si vytvoří vlastní emoční reakci, nikoliv takovou, kterou mu uměle namodeluje provozovatel.

III.

Rada ve správním řízení hodnotila, zda odvysíláním pořadu Televizní noviny, resp. reportáže „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova mohlo dojít k porušení ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb.

(a)

Rada na svém 2. zasedání dne 22. ledna 2013 pod pořadovým číslem 2 provedla důkaz zhlédnutím záznamu předmětné reportáže, čímž se seznámila s přesným obsahem a s celkovým vyzněním (nejen pronesená slova, ale také tón těchto slov a jiné zvukové prvky a dále také obrazové prostředky) předmětné reportáže a díky čemuž nebylo nutné provádět důkaz listinou, respektive přepisem předmětné reportáže, který byl navíc, jak je patrné z materiálu, který Rada projednala na svém 16. zasedání dne 4. září 2012 pod pořadovým číslem 49, podkladem pro již samotné rozhodnutí o zahájení správního řízení, proti čemuž (a ani proti přepisu reportáže pořízenému Radou a přiloženému v daném materiálu) účastník řízení nic nenamítal.

Rada i po provedení důkazu obrazově-zvukovým záznamem předmětné reportáže a po vyjádření účastníka řízení setrvala při svém původním hodnocení reportáže, které vyjádřila již v oznámení o zahájení správního řízení:

Reportáž je sice moderátorským vstupem ze studia uvedena v tom duchu, že v období letního horka, si představitelé některých církví stěžují na to, že lidé chodí do kostelů málo oblečení, a že kvůli tomuto dokonce vznikla příručka, nicméně sama reportáž již není neutrálním informováním o problematice pravidel odívání se na náboženské akce či o existenci příručky. Reportáž neinformuje o názorech pro i proti. Reportáž naopak předkládá předpojatý a jednoznačný pohled na věc. K přednesu výtržků z dané příručky je použito ironického a zesměšňující tónu, přičemž ihned následují hlasy veřejnosti, které mají dokázat, že veřejnosti takováto pravidla připadají zbytečná a nepatřičná. Reportáž je zpracována tak, že ve svém vyznění pouze zesměšňuje jakože nesmyslná pravidla z příručky od osob, které jsou označeny za staromódní a dogmatické, až extremistické. Reportáž jednoznačně manipuluje s divákovým názorem na věc, neboť mu předkládá pouze názory s příručkou nesouhlasící a podporuje v něm myšlenku, že na dané bratrstvo (autora příručky) se musí vyjadřovat expert na extremismus, tedy že dané bratrstvo je něčím extremistickým. Příručka a v ní obsažená pravidla jsou tak divákovi prezentovány jako něco zcela nesmyslného. Samotným tvůrcům příručky pak prostor k vyjádření poskytnut není, neboť zástupce bratrstva je zobrazen pouze v několikavteřinovém záběru, kdy reaguje na reportérčinu otázku „A může to mít něco společného s pohodlím? Protože mě by třeba bylo v tom vašem oblečení strašný horko.“ (nikdo se jej tedy nedotazuje na důvody sepsání příručky či na důvody proč by lidé měli do církevních objektů chodit řádně ustrojeni). Prostor pro objasnění potřeby příručky či potřeby pravidel odívání při náboženských akcích není poskytnut ani jiným církevním představitelům či odborníkům na religionistiku (tvůrci reportáže místo toho raději sehnali názor experta na extremismus). Tvůrci reportáže nikterak nezařadily hlasy hovořící pro daná pravidla a pro danou příručku. Takovéto argumenty nejsou uvedeny ani samotnými tvůrci reportáže, kteří se tak soustředili pouze na negativní vyznění existence příručky. Zcela ignorován je například fakt, že slušné a vhodné oblečení, které zakrývá určité části těla, je ve světě při návštěvě náboženských objektů zcela běžným požadavkem a běžnou praxí, která se navíc netýká pouze katolické církve, ale také dalších církví a náboženských společností, a fakt, že nehledě na počasí je určité vhodné oblečení vyžadováno také např. u společenských či kulturních akcí, tzv. dresscode.

Reportáž tak ve svém celkovém vyznění působí jednostranně a předkládá divákům jediný pohled na věc (včetně neposkytnutí prostoru pro argumenty opačného názorového proudu), tedy ten, že pravidla odívání do církevních objektů a jejich sepsání do příručky jsou nesmyslným počinem, který je staromódní, dogmatický a extremistický. S divákem, který si tak nemůže na problematiku odívání se do církevních objektů a existence dané příručky vytvořit vlastní názor založený na objektivním a vyváženém informování

poskytujícími veškerá relevantní fakta, je tak manipulováno ve prospěch jediné pravdy (zastávané tvůrci reportáže). V divákovi jsou záměrně vyvolávány jedny jediné emoce, které tvůrci reportáže vyvolat chtěli.

(b)

Dle § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. je provozovatel vysílání povinen zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.

Při právní kvalifikaci věci byla Rada vedena mimo jiné názorem Nejvyššího správního soudu, který ve svém rozsudku ve věci č. j. 3 As 6/2010 uvedl, že zákon č. 231/2001 Sb. ukládá ve svém § 31 odst. 3 provozovateli vysílání povinnost „zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti“. Zákon tedy rozlišuje jednak mezi zpravodajstvím a publicistikou, jednak mezi zásadou objektivit a zásadou vyváženosti. Jelikož mají všechny tyto pojmy v žurnalistické doktríně poměrně ustálený obsah, považuje Nejvyšší správní soud za žádoucí pro adekvátní posouzení věci, pojednat krátce o významu, který uvedeným pojmům přikládá právě tato věda.

Zatímco úkolem zpravodajství je „pohotově přinášet věcnou informaci o aktuální události“, přičemž by tato neměla obsahovat jakékoli emotivní výrazy, vulgarismy, slangová či argotická vyjádření, účelem publicistických sdělení je informace komentovat a hodnotit, své adresáty pak „získávat, přesvědčovat a vybízet“, k čemuž jsou oprávněna využívat obrazných a expresivních vyjádření tak říkajíc dle libosti. (Blíže srov. Jaroslav Bartošek: *Žurnalistika; Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci; 1997; s. 51 a násl.*) Smyslem zpravodajství je tedy výlučně veřejnost nezaujatě informovat, teprve cílem publicistiky veřejné mínění ovlivňovat (nikoli však manipulovat). Zájem na rozlišování obou žurnalistických odvětví je v pravém slova smyslu „veřejný“, neboť pouze kvalitním zpravodajstvím informovaná veřejnost je s to činit si na mediálně zprostředkované události názor, případně se k určitému publicistikou prezentovanému názoru „kvalifikované“ přiklonit. Nerozlišuje-li provozovatel vysílání mezi zpravodajstvím a publicistikou a předkládá-li divákovi (posluchači) pouze jakési hybridní „komentované zprávy“ na straně jedné a skutečné komentáře na straně druhé, výrazně tím posiluje manipulativní potenciál svého vysílání a naopak omezuje prostor pro žádoucí kvalifikované utváření názorů, na jejichž konstruktivním střetávání je demokratická společnost vybudována (viz. Vladimír Čermák: *Otázka demokracie; Academia; Praha; 1992; s. 26*). Ona „komentovaná zpráva“ je o to nebezpečnější, o co nepozorovaněji, subtilněji působí, neboť divák (posluchač) s názorem obsaženým v takovém sdělení vědomě nepočítá a často jej přijímá automaticky za svůj spolu s informací (je-li ve sdělení jaká). Dle odborné literatury lze pak zásadou objektivit rozumět znak zpravodajství, „které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře“. Ústřední charakteristikou takového postupu je „zásadní ověřování pravdivosti výpovědí“. Zásada objektivit předpokládá referování bez emocí a používání neutrálních výrazů (Michael Kunczik: *Základy masové komunikace, Karolinum, Praha, 1995, s. 111*). Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje hned několik aspektů, z nichž za rozhodné považuje Nejvyšší správní soud správnost (či přesnost), tzn. že zpráva odpovídá skutečnosti, transparentnost, tj. že žurnalista uvádí své informační prameny, a věcnost, tj. že novináři do zprávy nevkládají svá vlastní hodnocení – blíže srov. Schulz/Reifová a kol.: *Analýza obsahu mediálních sdělení; Karolinum; Praha; 2004; s. 52 a násl.* Nevyvážeností je pak třeba rozumět skrytou formu stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Jinými slovy spočívá zásada vyváženosti v požadavku na „rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství“ (op. cit., s. 61). Z výše uvedeného vyplývá, že důraz na důsledné dodržování zásad objektivit a vyváženosti bude u zpravodajství o poznání větší, než jak tomu bude v případě pořadů publicistických. Minimálně aspekt věcnosti se pak v publicistice z povahy věci neuplatní vůbec. Lze tedy shrnout, že míra tolerance vůči případným prohřeškům proti zákonem postulovaným zásadám objektivit a vyváženosti bude různá v závislosti na tom, půjde-li o pořad publicistický, či o zpravodajskou relaci.

Stěžejní tedy v tomto případě zároveň je, že se v případě pořadu Televizní noviny, resp. reportáže „Příručka poradí, co do kostela“, dne 24. srpna 2012 od 19:30 hodin na programu Nova, jednalo o pořad zpravodajský a zpracované téma mělo významný politicko-společenský rozměr.

Účastník řízení během správního řízení namítal, že se nejednalo o čistě zpravodajský pořad, nicméně předmětná reportáž byla svým celkovým vyzněním vyhodnocena jako čistě zpravodajská a jako povinná zachovávat zásady objektivit a vyváženosti. K tomuto ostatně viz výše.

(c)

Pojmy objektivita a vyváženost jsou neurčité právní pojmy. Rada má za to, že objektivita a vyváženost jsou pojmy běžně užívané a relativně snadno srozumitelné a jejich obsah lze považovat za obecně známý, nicméně Rada interpretuje (ve shodě s odbornou veřejností a se správními soudy) pojem objektivní jako věcný, nepředpojatý, neutrální, správný, úplný, přesný, předmětný, držící se faktů. Pojem vyvážený je pak potřeba vnímat zejména jako nestranný, zbavený jakékoliv stranickosti, poskytující shodný prostor pro vyjádření odlišných pohledů na věc. Principy objektivit a vyváženosti tak zpravidla jsou fakticita a nestrannost, přičemž fakticity se dosahuje věcnou správností a relevancí (významností) a nestranností vyvážeností a neutralitou.

IV.

Rada na základě shromážděných podkladů a jejich hodnocení dospěla na svém 6. zasedání dne 19. března 2013 k závěru, že provozovatel CET 21 spol. s r.o. výše uvedeným jednáním porušil povinnost uvedenou v § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., tedy povinnost zajistit, aby ve zpravodajských a politicko-publicistických pořadech bylo dbáno zásad objektivit a vyváženosti a zejména nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě, čímž se dopustil správního deliktu podle ustanovení § 60 odst. 1 písm. b) zákona č. 231/2001 Sb., za který lze uložit pokutu ve výši od 5 000 Kč do 2 500 000 Kč.

Pokud Rada dle § 59 odst. 1 zákona č. 231/2001 Sb. zjistí, že provozovatel vysílání porušuje povinnosti stanovené tímto zákonem nebo podmínky udělené licence, upozorní jej na porušení tohoto zákona a stanoví mu lhůtu k nápravě, která musí být v souladu s ustanovením § 59 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. přiměřená charakteru porušené povinnosti. Pokud by účastník řízení uvedenou povinnost nadále neplnil, bude Rada, v případě dalšího zjištění stejného porušení zákona o vysílání po stanovené lhůtě k nápravě, oprávněna ve správním řízení uložit sankci v souladu s příslušným ustanovením zákona č. 231/2001 Sb.

Na porušení předmětného ustanovení byl již účastník řízení v souladu s ustanovením § 59 zákona č. 231/2001 Sb. upozorněn.

Účastník řízení byl již v písemném oznámení o zahájení správního řízení informován o následujících předchozích výstupech Rady:

1) upozornění na porušení předmětného ustanovení RUD/3447/2011 (sp. zn. 2011/32/RUD/CET), které bylo provozovateli vysílání doručeno dne 15. listopadu 2011 a kde bylo provozovateli vysílání vytýkáno, že divákovi předložil jednostranný pohled na věc, což bylo podpořeno mimo jiné tím, že v reportáži nezazněno (nebyl poskytnut prostor) vyjádření dotčených osob.

Upozornění se přitom týkalo shodně Televizní noviny, respektive reportáže Plastová okna z Polska – odborníci před nimi varují, který byl odvysílán dne 5. prosince 2010 od 19:30 hodin na programu Nova. Je zde tedy jasně patrná typová obdobnost předchozího upozornění a nyní projednávané věci: byl odvysílán zpravodajský pořad (dokonce shodně Televizní noviny, shodně na programu Nova) a v rámci něho reportáž, která trpěla jednostranným zpracováním a neposkytnutím prostoru zúčastněných stran, díky čemuž si diváci nemohli utvořit vlastní pohled a názor na danou problematiku (na dané téma).

2) upozornění na porušení předmětného ustanovení RUD/2418/2011 (sp. zn. 2011/698/RUD/CET), které bylo provozovateli vysílání doručeno dne 8. srpna 2011 a kde bylo provozovateli vysílání vytýkáno, že předmětnou reportáž zpracoval předpojatě a s cílem vnutit divákům jakožto jediný správný názor na věc.

I toto upozornění se týkalo pořadu Televizní noviny, konkrétně pak reportáže Ředitel TV Nova zveřejnil oficiální návrh, kterým chce pomoci dokončit digitalizace. K odvysílání došlo dne 8. června 2011 od 19:30 hodin na programu Nova. I zde je tedy jasně patrná typová obdobnost předchozího upozornění a nyní projednávané věci: byl odvysílán zpravodajský pořad (dokonce shodně Televizní noviny, shodně na programu Nova) a v rámci něho reportáž, která trpěla jednostranným zpracováním, díky němuž si diváci nemohli vytvořit vlastní pohled a názor na danou problematiku (na dané téma).

- 3) upozornění na porušení předmětného ustanovení RUD/2419/2011 (sp. zn. 2011/699/RUD/CET), které bylo provozovateli vysílání doručeno dne 8. srpna 2011 a kde bylo provozovateli vysílání vytýkáno, že předmětnou reportáž zpracoval předpojatě a s cílem vnutit divákům jakože jediný správný názor na věc.

I toto upozornění se týkalo pořadu Televizní noviny, konkrétně pak reportáže Ředitel Spor o reklamu v ČT. K odvysílání došlo dne 9. června 2011 od 19:30 hodin na programu Nova. I zde je tedy jasně patrná typová obdobnost předchozího upozornění a nyní projednávané věci: byl odvysílán zpravodajský pořad (dokonce shodně Televizní noviny, shodně na programu Nova) a v rámci něho reportáž, která trpěla jednostranným zpracováním, neosvětlení problematiky v celé šíři a absencí argumentů ve prospěch druhého názoru, díky čemuž si diváci nemohli vytvořit vlastní pohled a názor na danou problematiku (na dané téma).

- 4) upozornění na porušení předmětného ustanovení had/2678/2011 (sp. zn. 2011/764/had/CET), které bylo provozovateli vysílání doručeno dne 7. září 2011 a kde bylo provozovateli vysílání vytýkáno, že předmětnou reportáž zpracoval předpojatě a s cílem vnutit divákům jakože jediný správný názor na věc.

I toto upozornění se týkalo pořadu Televizní noviny, konkrétně pak reportáže Televize Nova se stala hlavním partnerem připravovaného filmu Signál. K odvysílání došlo dne 20. června 2011 od 19:30 hodin na programu Nova. I zde je tedy jasně patrná typová obdobnost předchozího upozornění a nyní projednávané věci: byl odvysílán zpravodajský pořad (dokonce shodně Televizní noviny, shodně na programu Nova) a v rámci něho reportáž, která trpěla jednostranným zpracováním, neosvětlení problematiky v celé šíři a absencí argumentů ve prospěch druhého názoru, díky čemuž si diváci nemohli vytvořit vlastní pohled a názor na danou problematiku (na dané téma).

Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 3. dubna 2012, č.j. 6 As 26/2010 – 101, *předchozí upozornění platí „věčně“ (po dobu, po kterou provozovatel má licenci či registraci) a po provozovateli je (...) spravedlivé požadovat, aby upozornění, jichž se mu dostalo, schraňoval a řídil se jimi po celou dobu platnosti licence či registrace, neboť jako profesionál v oboru televizního či rozhlasového vysílání jistě může nastavit vnitřní mechanismy svého fungování tak, aby ti jeho zaměstnanci nebo jiní spolupracovníci, jejichž jednáním může dojít k porušení provozovatelových povinností podle zákona o vysílání, byli o předchozích upozorněních regulátora patřičně informováni a o jejich obsahu a důsledcích proškoleni.*

V.

V souladu s § 60 odst. 1 písm. b) zákona č. 231/2001 Sb., uloží Rada provozovateli vysílání a provozovateli převzatého vysílání pokutu ve výši od 5 000 Kč do 2 500 000 Kč, pokud provozovatel neplní povinnosti podle § 31 odst. 2 a 3.

Rada dospěla k závěru, že jsou dány všechny zákonné podmínky pro uplatnění sankce ve formě pokuty v mezích zákona č. 231/2001 Sb. a rozhodla dle § 60 odst. 1 písm. b) zákona č. 231/2001 Sb., o uložení pokuty ve výši **200 000,- Kč**.

Rada byla omezena horní a dolní hranicí stanovenou zákonem a při stanovení výše pokuty byla vedena následujícími úvahami:

Podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 231/2001 Sb. *při ukládání pokuty za porušení povinností podle tohoto zákona Rada přihlíží k povaze vysílaného programu a k postavení provozovatele vysílání a*

provozovatele převzatého vysílání na mediálním trhu se zřetelem k jeho odpovědnosti vůči divácké veřejnosti v oblasti informací, výchovy, kultury a zábavy.

Pořad byl do vysílání zařazen na program Nova, který je plnoformátovým programem, který obsahuje pořady různého zaměření a témat, zejména pořady zpravodajské, filmové a zábavné, a který není zaměřen pouze na určitou skupinu obyvatel se shodnými zájmy. Divácká obec tohoto programu je tak značně široká.

Zároveň postavení provozovatele na mediálním trhu se zřetelem k jeho odpovědnosti vůči divácké veřejnosti v oblasti výchovy, kultury a zábavy lze v daném případě pro daného provozovatele charakterizovat takto: Provozovatel je komerčním subjektem, jehož hospodářská činnost spočívá v provozování televizního vysílání. Principem komerčního televizního vysílání je snaha o maximální sledovanost. Své vysílání společnost provozuje celoplošně, tudíž její vysílání může ve vymezeném územním rozsahu přijímat alespoň 70% obyvatel České republiky. Lze tedy dovodit, že k velkému podílu diváků patří i zvýšená odpovědnost vůči divákům obecně, neboť porušení zákona může mít dopad na jejich velké množství.

Podle ustanovení § 61 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. *Rada stanoví výši pokuty podle závažnosti věci, míry zavinění a s přihlédnutím k rozsahu, typu a dosahu závadného vysílání, k výši případného finančního prospěchu, a ke stanovisku věcně příslušného samoregulačního orgánu uvedeného v seznamu samoregulačních orgánů, obdrží-li toto stanovisko písemně do 10 pracovních dnů ode dne zahájení řízení o správním deliktu.*

Porušení povinnosti stanovené ustanovením § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. je nutné považovat za významný správní delikt, neboť předmětné ustanovení slouží k ochraně jedinců a jejich práva na informace. Předmětnou povinností projevil zákonodárce své vědomí o tom, nakolik významným zdrojem informací elektronická média jsou (k tomuto např. viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. srpna 2012, č.j. 6 Aps 3/2012-57, který televizní a rozhlasové zpravodajství označil za *nejméně dostupným zdrojem informací pro širokou veřejnost*), nakolik se podílejí na socializačních procesech ve společnosti a nakolik je lze rovněž zneužít k tomu, aby se veřejnosti (posluchačům či divákům) dostalo takových informací, které jsou v zájmu určitých osob či skupiny osob. Z tohoto důvodu předmětné ustanovení vyžaduje dodržování zásad objektivit a vyváženosti, aby byly veřejnosti a jejím členům zprostředkovány informace tak, aby bylo možné vždy si vyvodit vlastní a ničím neovlivněné závěry a názory. Předmětné ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. navíc zvláště zdůrazňuje (pojem „zejména“) nutnost dbát na to, *aby nebyla v celku vysílaného programu jednostranně zvýhodňována žádná politická strana nebo hnutí, popřípadě jejich názory nebo názory jednotlivých skupin veřejnosti, a to s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě.* V tomto konkrétním případě nešlo o zvýhodňování v rámci celku vysílaného programu Nova, nýbrž o ojedinělý případ v rámci pravidelného pořadu, a nedošlo tak k porušení tohoto předmětným ustanovením zvláště vytknutého požadavku (a nelze tedy hovořit o nějakých přitěžujících okolnostech), přesto je však nepřehlédnutelné, že celkové vyznění reportáže stranilo a mohlo napomoci posílení názorů vyhraněné negativně se stavících proti jakémukoliv náboženskému přesvědčení. Lze říci, že v tomto konkrétním případě jednostranné zpracování a vyznění zpravodajské reportáže nezachovávalo tzv. náboženskou neutralitu, ke které se Česká republika hlásí a která neznamená pouze to, že nebude upřednostňováno konkrétní náboženství (respektive preferovaná církev či náboženská společnost), ale také nepotupování konkrétního náboženství (konkrétních náboženství), tzn. nebránění takovému náboženství a nepřikračování k nedůvodné a neopodstatněné kritice církví a náboženských společností. Náboženská neutralita je přitom jedním z hlavních znaků demokratického právního státu, tedy zřízení, ke kterému se Česká republika hlásí ve svých ústavních předpisech. Předmětná reportáž neopodstatněně kritizovala pravidla nastavená církví pro návštěvu jejich objektů a jejich akcí, ačkoliv církve a náboženské společnosti mají právo spravovat své záležitosti, jak ostatně plyne i z Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, a mohou tedy podobná pravidla vytvářet či sepisovat do brožur.

Ohledně otázky míry zavinění je jisté, že obsah reportáže účastník řízení mohl sám ovlivnit. Na tvorbě daného pořadu se podíleli osoby provozovatelem vysílání zaměstnané a plnící tedy své povinnosti související s jejich zaměstnáním, nebo osoby k tomuto provozovateli vysílání jinak smluvně zavázané. Provozovatele vysílání je tedy možné považovat za obsah předmětného pořadu, respektive reportáže, plně odpovědného.

Předmětná reportáž byla odvysílána v rámci pořadu Televizní noviny, který je hlavním pořadem, kterým účastník řízení veřejnosti zprostředkovává informace o aktuálním dění. Tento pořad má vybudovanou stálou diváckou obec. Rada se pokusila v průběhu správního řízení zjistit konkrétní údaje o sledovanosti daného pořadu, a to prostřednictvím Asociace televizních organizací, jejímž členem účastník řízení v době odvysílání předmětné reportáže byl, nicméně účastník řízení k poskytnutí takovýchto údajů Asociaci televizních organizací souhlas neudělil. Tyto údaje, související s kritériem rozsahu závadného vysílání, tak nebylo možné posoudit, ať už ve prospěch, či neprospěch účastníka řízení. Dosah závadného vysílání je z hlediska celoplošného vysílání daného programu, které může ve vymezeném územním rozsahu přijímat alespoň 70% obyvatel České republiky, nutné vnímat jako vysoký.

Ve vztahu k předmětnému pořadu, respektive reportáži, nelze o případném finančním prospěchu a o jeho konkrétní výši hovořit. Nepodařilo se totiž nikterak prokázat, že by odvysíláním předmětné reportáže provozovateli vzniknul jakýkoliv finanční prospěch. Tato skutečnost tak nemá na stanovení výše pokuty vliv.

Stanovisko věcně příslušného samoregulačního orgánu Rada neobdržela. Ani tato skutečnost tak nemá na stanovení výše pokuty vliv.

Z výše uvedeného je tedy patrné, že veškerá kritéria, která bylo v této souvislosti možné aplikovat a která tedy měla vliv na výši pokuty, hovořila v neprospěch účastníka řízení a směřovala Radu k uložení vysoké pokuty (pokuty pohybující se v horní sféře rozmezí určeného dolní a horní hranicí podle zákona). Rada však vzala také v potaz tu skutečnost, že předmětná reportáž, byť tedy svým jednostranným a nevyváženým zpracováním nezachovávala tzv. náboženskou neutralitu, nebyla součástí většího celku porušování náboženské neutrality v celku vysílaného programu Nova, respektive že předmětná reportáž byla ojedinělým případem, kdy došlo k takovému jednostrannému pohledu na problematiku dotýkající se církvi a náboženských společností a k neopodstatněnému a neodůvodněnému kritizování. Na základě toho přikročila Rada k uložení pokuty v naopak dolní sféře rozmezí určeného dolní a horní hranicí podle zákona.

Rada má za to, že zřetelně vysvětlila všechny úvahy, kterými byla při posuzování pořadu vedena. Všechny podklady pro její rozhodnutí nasvědčují správnosti její úvahy o porušení povinnosti uložené ustanovení § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb.

Rada na základě shromážděných podkladů dospěla k závěru, že provozovatel, CET 21 spol. s r.o., výše uvedeným jednáním porušil svoji povinnost podle § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb., čímž se dopustil správního deliktu podle § 60 odst. 1 písm. b) zákona č. 231/2001 Sb., za který lze uložit pokutu ve výši od 5 000 Kč do 2 500 000 Kč. Za spáchání tohoto správního deliktu uložila Rada pokutu 200 000,-Kč (slovy: dvě stě tisíc Kč).

VI.

Vzhledem k tomu, že správní řízení vyvolal účastník řízení porušením své právní povinnosti, uložila mu Rada v souladu s ustanovením § 79 odst. 5 správního řádu a § 6 odst. 1 vyhlášky č. 520/2005 Sb., povinnost uhradit paušální částku nákladů správního řízení ve výši 1 000 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí v souladu s ustanovením § 66 zákona č. 231/2001 Sb., lze podat žalobu k Městskému soudu v Praze ve lhůtě dvou měsíců od doručení písemného vyhotovení tohoto rozhodnutí. Podání žaloby má odkladný účinek

V Praze dne: 19.3.2013

JUDr. Kateřina Kalistová
*předsedkyně Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání*